

Preek van ds. H.U. de Vries, gehouden in de Goede Herderkerk te Amsterdam op zondag 17 juli 2022.
Hoofdlezing: Lucas 10:38-42.
Overige lezingen: Deuteronomium 8:1-3; Filippenzen 3:4b-11.

Gemeente van Jezus,

Na het verlaten van de Pelgrimskerk is het vandaag voor de eerste maal dat de Pelgrimskerkgemeente en haar wijkpredikant in eigen, kleine kring zijn samengekomen in de Goede Herder: een nieuwe start, die ik gebruiken wil om ons te bezinnen op de aard van ons gemeente-zijn. Het evangeliegedeelte uit Lucas 10 dat ons vanmorgen werd aangereikt door het oecumenisch leesrooster, de ontmoeting van Jezus met Marta en Maria, geeft ons daartoe alle gelegenheid. Want in de pakkend geschilderde ontmoeting tussen Jezus en de twee vrouwen worden wij bepaald bij het *karakter* van de gemeenschap rond Jezus Christus, bij haar *kerntaak* en bij het *heil* dat haar geboden wordt. Het zijn deze drie zaken, het karakter van de gemeenschap rond Jezus, haar kerntaak en het haar geboden heil, die ik vanmorgen de revue wil laten passeren.

De ontmoeting begint bemoedigend. Jezus wordt als rondtrekkend evangelist welkom geheten in het huis waar de zusters Marta en Maria wonen; het huis is waarschijnlijk Martha's eigendom: zij is het die Jezus en de zijnen ontvangt.

Nog maar kort voor deze ontvangst, aan het *begin* van Lucas 10, dat wij twee weken geleden lazen, heeft Jezus zijn leerlingen geïnstrueerd dat zij bij het verkondigen van het evangelie in het huis moesten blijven waar zij welkom bleken te zijn, en dat zij aldaar moesten eten en drinken wat hun werd voorgezet, aangezien de arbeider zijn loon waard is – weet u nog? In ons evangelieverhaal van vanmorgen handelt Jezus overeenkomstig zijn eigen instructie. Anders dan we wellicht hebben geleerd of altijd hebben gedacht heeft de ontmoeting tussen Jezus en de beide zusters zoals getekend door Lucas, niet het karakter van een gezellige visite of van een ontmoeting tussen vrienden, maar van een evangeliserend geloofsgesprek waarbij wezenlijke zaken ter tafel komen.

Slechts een van de zusters, Maria, heeft dat door. Zij nestelt zich aan de voeten van rabbi Jezus om te horen welke boodschap Hij te brengen heeft. De andere zuster, Marta, degene aan wie, zoals gezegd, het betreffende huis toebehoort en die daar waarschijnlijk de scepter zwaait, zodat ze haar Aramese naam 'meesteres' eer aan doet, heeft vooralsnog geen tijd voor het horen van Jezus' boodschap. Zij wordt in beslag genomen door het voorbereiden van een uitgebreide maaltijd voor Jezus en de leerlingen die met Hem mee getrokken zijn. Op Marta kom ik straks terug. Eerst is het Maria die onze aandacht vraagt.

Want dat Maria, hoogstwaarschijnlijk te midden van Jezus' manlijke leerlingen, als vrouw aan de voeten van Jezus zit, zegt iets van Maria. Het geeft blijk van de durf waarmee zij conventionele regels aan haar laars lapt: zij hoort zich immers niet op te houden in het mannenvertrek; haar plaats is in de keuken daarachter, bij de vrouwen. Maar het zegt ook iets over Jezus, die Maria zomaar toelaat. Dat Jezus haar toestaat aan zijn voeten te zitten, spreekt boekdelen over het karakter van de gemeenschap die Hij rondom zich opbouwt. Zeker, de pauselijke congregatie voor de geloofsleer heeft gelijk wanneer zij keer op keer benadrukt dat Jezus als apostelen alleen mannen heeft aangesteld, maar daarmee is het karakter van de gemeenschap rond Jezus slechts eenzijdig gekenschetst. De evangelist Lucas benadrukt steeds opnieuw dat er onder de volgelingen van Jezus vrouwen waren, door Hem genezen vrouwen, vrouwen die Hem dienden met wat zij bezaten, aandachtige vrouwen als Maria, vrouwen die uiteindelijk tot getuigen worden van zijn opstanding.

Maria zit aan de voeten van Jezus – de geëigende houding van de joodse geloofsleerling. Elke orthodoxe rabbi had haar weggestuurd. Jezus doet dat niet. Integendeel, Hij steekt de

loftrompet over haar, zoals we straks zullen zien. In de bediening van Jezus wordt een bevrijdende ruimte openbaar, een ruimte die Hem geliefd maakt bij degenen die zuchten onder het juk van strikte, traditionele maatschappelijke en religieuze conventies, tot hoeren en tollenaars toe. Het juk van Jezus is zacht, zijn last is licht. Maria ervaart het, zittend aan de voeten van deze Meester. Haar hart gaat voor Hem open, omdat *zijn* hart voor haar niet gesloten blijkt te zijn. Haar geraakt-zijn door de ruimte die Jezus geeft zal zich tegen het eind van Jezus' leven vertalen in een daad van diepe genegenheid, wanneer zij, zoals de evangelist Johannes ons meldt, maar liefst een pond kostbare, welriekende nardusmirre over zijn voeten zal verspreiden en vervolgens diezelfde voeten met haar haren zal afdrogen.¹ Ook *die* ongehoorde, tegendraadse daad zal rabbi Jezus toelaten. In zijn bediening wordt een weldadige ruimte openbaar, juist voor diegenen die Hem van harte volgen willen, maar die niet voldoen of kunnen voldoen aan de formele regels van de geldende moraal. Het is deze onorthodoxe ruimte die zó karakteristiek kan worden genoemd voor Jezus' optreden, dat zij een van de hoofdkenmerken zou moeten zijn van de gemeenschap die in zijn naam samenkomt.

Nu weten u en ik heel goed dat de kerk van Jezus Christus soms meer lijkt op een gesloten bastion van burgerlijkheid dan op de open en uitnodigende gemeenschap die zij, gevoed door de Geest van haar Meester, zou moeten zijn. Maar de Heer van de kerk is anders. En *Hij* is het die bepalend zou moeten zijn voor de aard van onze geloofsgemeenschap. Laten we ervoor waken dat de Pelgrimskerkgemeente ook in de komende jaren een gemeenschap blijft en steeds meer wordt waarin mensen onvoorwaardelijk welkom zijn, waar de ruimte van de Geest niet wordt afgesloten door letterknechterij, waar – boven de verleiding uit om al te gemakkelijk terug te grijpen op zekerheid gevende formele regels – de liefde wordt gepraktiseerd als de diepste vervulling van Gods bedoelingen.

Tot zover het *karakter* van de gemeenschap rond Jezus. Ons tweede punt vanmorgen betreft de *kerntaak* die aan deze gemeenschap is toevertrouwd. Wat is, om te spreken in managersjargon, de *core business* van de gemeente van Jezus Christus?

Gaan we terug naar ons evangelieverhaal. Daar zien we hoe, terwijl Maria aandachtig aan de voeten van Jezus zit om van Hem te leren, haar zuster Marta druk doende is om, waarschijnlijk met andere vrouwen samen, in een achterliggende keuken een maaltijd te organiseren voor Jezus en zijn gevolg. Voor langere tijd wordt al haar aandacht opgeëist door deze taak. Dat blijkt uit de specifieke tijdsvorm van het door Lucas gebruikte Griekse werkwoord, die duidt op een gebeuren van langere duur: 'zij werd *aanhoudend* overladen'; het blijkt bovendien uit de toevoeging van het bijvoeglijk naamwoord 'vele' voor 'bedienen': 'zij werd *aanhoudend* overladen door het *vele* bedienen.'

Ziedaar de situatie in het huis van Marta en Maria: de ene zuster ademloos luisterend aan de voeten van Jezus, de andere zuster al haar aandacht en energie bestedend aan het bereiden en serveren van een uitgebreide maaltijd voor Jezus en zijn gevolg.

Opeens barst bij Marta de bom van de blijkbaar in haar binnenste opgebouwde ergernis. Prachtig tekent Lucas ons hoe zij onverwacht in de buurt van Jezus opduikt. De evangelist schrijft dat zij 'opeens daar stond', opkwam als uit het niets – het kost ons weinig moeite om haar met een keukenschort en een verhit hoofd uit de keuken te zien aanstormen –, om vervolgens aan haar ergernis lucht te geven: 'Heer, kan het u niet schelen dat mijn zuster mij alleen heeft laten bedienen?'

Hoort u, gemeente, hoe hier de wrevel zich op alle mogelijke manieren een weg naar buiten baant? Eerst krijgt Jezus, hoewel volkomen onschuldig, een reprimande: had Hij de vrouw aan zijn voeten niet even kunnen gebaren dat ook haar plaats in de keuken was? Dan blijkt

---

¹ Zie Joh. 12:3.

Maria opeens niet meer ‘Maria’ te heten, maar wordt zij afstandelijk aangeduid als ‘mijn zuster’. En ten slotte wordt deze zuster niets minder ten laste gelegd dan dat zij gedeserteerd is: ‘zij heeft mij *alleen laten bedienen*.’

Heeft de overbelaste Marta niet volkomen gelijk? Wordt het niet hoog tijd dat hier wordt ingegrepen? Vanuit menselijk-huishoudelijk perspectief bezien zouden wij zeggen: ‘ja’: ‘Kom, Maria, nu heb je wel even genoeg gehoord. Ga eerst je overbelaste zuster helpen, straks is er wel weer tijd voor het geestelijke.’ Maar dat is blijkbaar niet de insteek van Jezus. Hij wordt gedreven door de wetenschap dat het Koninkrijk van God voor de deur staat, dat er haast geboden is, dat zijn boodschap moet landen in de harten van de mensen voor de grote Dag van Gods oordeel en verlossing daar is. Vanuit het perspectief van het Koninkrijk gezien zijn andere dingen belangrijker dan eten en drinken. Hier geldt wat Jezus elders heeft gezegd: ‘Zoek eerst het Koninkrijk van God, en *díe* dingen zullen u bovendien geschonken worden.’²

Jezus zet in van de kant van het Koninkrijk, maar Hij doet dat op een wijze manier. Zonder zich in het conflict tussen de beide zusters te mengen, wijst Hij de weg. In zijn tot tweemaal uitgesproken, mild vermanende ‘Marta, Marta’ klinkt tegelijk genegenheid door, ook voor de zuster die niet aan zijn voeten zit. Jezus laat haar weten dat er welbeschouwd maar één ding nodig is en dat Maria het goede deel gekozen heeft.

Gemeente, wat is dat: het ene dat nodig is? Geeft Jezus hier een praktisch-culinair advies, zoals sommige uitleggers beweren? Laat Hij de oververhitte Marta weten dat een eenvoudig gerecht óók voldoet, zodat haar voorbereidingen voor een uitgebreide maaltijd eigenlijk helemaal niet nodig zijn, ja dat ze net zo goed een eenpansmaal had kunnen maken? Ik kan me niet voorstellen dat de rabbi uit Nazaret zich begeeft op het vakgebied van de schrijvers van de *Allerhande*. Veel meer voor de hand ligt het om bij het ‘ene dat nodig is’ te denken aan het luisteren naar het Woord dat Jezus spreekt, het leren wat Hij onderwijst aangaande het Koninkrijk van God. Zoals in de rabbijnse traditie het leren uit de thora als het enige nodige wordt beschouwd, zo laat Jezus aan de gestresste Marta weten dat het ter harte nemen van zijn onderwijs het enige is dat werkelijk van belang is. Staat er niet geschreven dat de mens niet alleen van brood zal leven, maar van alles wat uit de mond van de HEER voortkomt? Jezus lijkt in zijn antwoord aan Marta dit oude Schriftwoord toe te passen op zijn eigen onderwijs: nu het Koninkrijk op aanbreken staat, is het woord dat uit *zijn* mond tot de mensen komt het Woord van God; de aandacht dáárvóór is welbeschouwd het enige dat telt.

Gemeente, wat zegt dit antwoord van Jezus over ons gemeente-zijn? Waar ligt de kerntaak die aan ons is toevertrouwd? Wat is het dat ons in beslag zou moeten nemen, onze eerste aandacht zou moeten vragen, kortom: waar ligt als het goed is in ons gemeente-zijn de prioriteit? Het antwoord is van een verbluffende eenvoud: bij het zitten aan de voeten van de Heer. Voor een gemeente die niet meer lijfelijk in de buurt van Jezus zijn kan, betekent dat: tijd en energie vrijmaken om te lezen, te horen, te overwegen, te bestuderen wat Hij ons in de ons overgeleverde evangeliën en via de brieven van zijn apostelen te zeggen heeft. En aangezien Hij nu als de verrezen Heer in de hemel is, betekent dat ook: de gemeenschap met Hem zoeken in het gebed. Paulus zei het vanmorgen zo: ‘Ik beschouw alles als verlies’, als relatief onbelangrijk, ‘vanwege de overtreffende waarde van het kennen – het persoonlijke, intieme kennen – van Christus Jezus.’

Maar er is toch zoveel ander noodzakelijk werk? Diaconaat, pastoraat, evangelisatie, buurtwerk? Is al dat omzien naar elkaar opeens onbelangrijk geworden? Nee. Niet voor niets wordt ons evangeliegedeelte van vanmorgen voorafgegaan door de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Al het dienstwerk dat in de kerk gebeurt is belangrijk en goed, mits we prioriteit geven aan het ‘ene nodige’: het zoeken van de *communio*, de gemeenschap met onze Heer, datgene wat ons onderscheidt van elke vereniging op humanistische grondslag.

---

² Luc. 12:31.

Gemeente, we hebben vanmorgen nagedacht over het onvoorwaardelijk open *karakter* van de gemeente van Jezus en over haar *kerntaak*: het luisteren naar Jezus' Woord, het zoeken van de gemeenschap met de Heer.

Rest mij nog een enkel woord te zeggen over het *heil* dat daaruit voorkomt. Je zou er zomaar overheen lezen, maar dat heil zit verborgen in de zin waarmee onze evangelielezing van vanmorgen eindigde: 'Maria heeft het goede deel uitgekozen, dat van haar niet zal worden afgenomen.' 'Niet afgenomen' geeft al aan dat Maria iets blijvends heeft verworven, een eeuwig bezit. Het woordje 'deel' vult dat bezit verder in, daar het hier waarschijnlijk de betekenis in zich draagt van het bijbelse 'erfdeel': het bezit dat de rechtvaardigen in hun betrokkenheid op God eenmaal uit zijn hand zullen erven. Dat erfdeel zal van Maria niet worden weggenomen, zegt Jezus, lees: door God. Haar plaats in het Koninkrijk van God, ofwel in het eeuwige leven, waar onrecht, ziekte en dood voor altijd zijn uitgebannen, is onontvreemdbaar. Zonder de bezige Marta daarvan uit te sluiten zegt Jezus dit heil toe aan de aandachtige Maria, maar daarmee ook aan allen die, zittend aan zijn voeten, zijn Woord horen en in geloof de gemeenschap met Hem zoeken.

Vandaag zijn wij als wijkgemeente en wijkpredikant voor het eerst in eigen kleine kring samen op onze nieuwe, tijdelijke locatie in De Goede Herder. In de tijd die komt mogen wij van hieruit verder vormgeven aan ons gemeente-zijn. Laten wij, met het evangeliegedeelte van vanmorgen in gedachten, onvoorwaardelijk open blijven van karakter en prioriteit blijven geven aan onze kerntaak: het zitten aan de voeten van de Heer, in de wetenschap dat de gemeenschap met Hem ook ons leiden zal tot het onontvreemdbare heil van het eeuwige leven.

Amen.